

Türk Sanayisi İnşaat Sektörüne Göbektenmi Bağlı ?

Bilgi, iletişim ve ulaşım teknolojilerinde meydana gelen olağanüstü gelişmeler ulusal ekonomileri de derinden etkilemiştir. Özellikle temel üretim kaynakları olan sermaye ile emeğin ve bunların çıktılarında bir olan malların mobilize hale gelmesi dünya çapında ciddi bir rekabet ortamı yaratmıştır. Piyasalar, ekonomi tarihinde hiç olmadığı kadar tam rekabet piyasa yapısına yakınsamıştır.

Bu bağlamda yepyeni bir teknolojik değişim ve bunun beraberinde getireceği yeni bir iş yapış modeliyle karşı karşıyayız. Değişimin adı bu kez “Endüstri 4.0”. Kısaca 4. Sanayi Devrimi olarak tanımlanıyor. Detaylandırarak olur isek Endüstri 4.0, tüm yönetim süreçleri için otomasyon teknolojileri, iletişim ve kablosuz bilgi entegrasyonu ile bütünleştirilmiş otomatize ve birbiri ile konuşabilen dijital bir üretim altyapısını ifade etmektedir.

Peki madem konumuz yeni bir sanayi devrimi, Türkiye olarak 3. Sanayi Devrimini kaçırdık, bari “Endüstri 4.0” olarak isimlendirilen 4. Sanayi Devrimini kaçırmayalım niyeti ile Türk Sanayisi ne durumda yakından inceleyelim.

Türk Sanayisinin Durumu

Aşağıda yer alan tablo, bize Türk Sanayisi’nin 1980 yılından bu yana önemli düzeyde gelişmeler kaydetse de, Dünya’nın en çok sanayileşmiş 15 ülkesi arasında tutunamadığını gösteriyor. Yine, Türkiye ihracat kompozisyonunun % 80’i sanayi ürünlerinden oluşsa da, Türkiye’nin her 100 Dolarlık ihracatının 65 Dolarlık kısmının ithal girdiye dayanan bir sanayi altyapısı olduğu da biliniyor.

Top 15 Manufacturing Countries Top 15 manufacturers by share of global nominal manufacturing gross value added					
Rank	1980	1990	2000	2010	2015
1	United States	United States	United States	China	China
2	Germany	Japan	Japan	United States	United States
3	Japan	Germany	Germany	Japan	Japan
4	UK	Italy	China	Germany	Germany
5	France	UK	UK	South Korea	South Korea
6	Italy	France	Italy	Italy	India
7	China	China	France	Brazil	Italy
8	Brazil	Brazil	South Korea	India	UK
9	Spain	Spain	Canada	France	France
10	Canada	Canada	Mexico	UK	Mexico
11	Mexico	South Korea	Spain	Russia	Canada
12	Australia	Mexico	Brazil	Spain	Brazil
13	Netherlands	Turkey	Taiwan	Mexico	Indonesia
14	Argentina	India	India	Canada	Russia
15	India	Taiwan	Turkey	Indonesia	Spain

Source: Mc Kinsey Global Institute, WDI, TEPAV calculations

Ülkemizin en büyük 500 sanayi şirketinin yer aldığı İSO 500 listesindeki şirketlerin teknolojik altyapılarının dağılımı incelendiğinde ise aşağıda gibi bir tablo ortaya çıkıyor :

Görüldüğü üzere Türk Sanayisini oluşturan en büyük şirketlerden sadece 9 tanesinin yüksek teknoloji altyapısına sahip olduğu görülüyor.

İSO 500’de teknoloji yoğunluklarına göre yaratılan katma değer dağılımına bakıldığında ise 2018 yılında yaratılan katma değer itibarıyla en yüksek payı yüzde 37,5 ile düşük teknoloji yoğunluklu sanayilerin aldığı görülmektedir. Yüksek teknoloji katma değer payı ise sadece % 5,3 tür. Bu bilgiye ek olarak Türkiye’nin ihraç ettiği sanayi ürünlerinin sadece % 5’inin ileri teknoloji ürünlerinden, % 35’inin ise orta teknoloji ürünlerinden oluştuğunu belirtmekte fayda var.

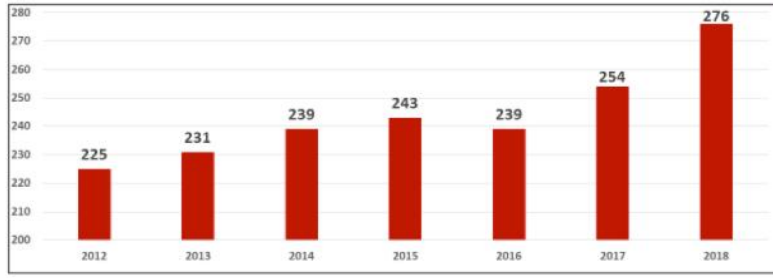
TEKNOLOJİ YOĞUNLUKLARINA GÖRE YARATILAN KATMA DEĞER DAĞILIMI (%)

Türkiye’de sanayinin yüksek katma değerli ve yüksek teknoloji yoğunluklu sektörlere dönüşüm ihtiyacı sürmekle birlikte, yüksek teknoloji yoğunluklu sanayilerin payında ilk kez hissedilir bir artış yaşanması umut verici bir gelişmedir. Bu artışın özellikle son yıllarda önemli bir atılım gösteren savunma ve havacılık sanayi sektörlerinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

İSO 500’de AR-GE yapan firma sayısı ise 2018 yılında 276’ya yükselmiştir. Böylece firma sayısı, bu veri ölçülmeye başlandığından bu yana en yüksek seviyeye ulaşmıştır. 2018 yılında ortaya çıkan olumsuz ekonomik ve finansal koşullara rağmen AR-GE yapan firma sayısının artması sevindiricidir. Aynı yılda AR-GE harcamaları da % 10,5 oranında artarak 3,8 milyar TL’ye yükselmiştir.

AR-GE HARCAMASI YAPAN KURULUŞLARIN SAYISI (ADET)

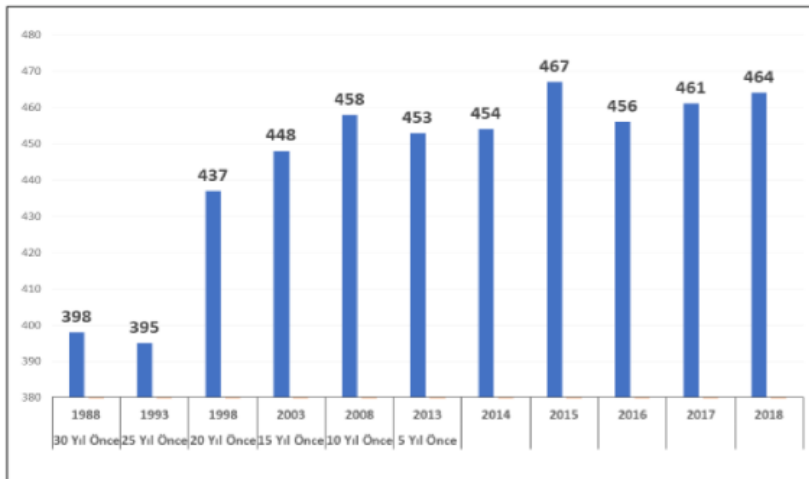
AR-GE HARCAMALARI

	Anket Verileri					
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
AR-GE Harcamaları (Milyon TL)	1.959,8	3.132,7	3.351,4	2.806,6	3.472,8	3.837,4
AR-GE Harcamaları/Üretimden Satışlar (%)	0,51	0,74	0,74	0,57	0,53	0,44

İSO 500'ün ihracat verilerini değerlendirdiğimizde ise 2018 yılında İSO 500 firmalarının ihracatını % 11,3 oranında artırarak 71,8 milyar dolarlık ihracat gerçekleştirdiğini görmekteyiz. Bu performansa bağlı olarak İSO 500'ün Türkiye sanayi ihracatı içindeki payı % 44,5'e yükselmiştir.

İSO 500 kapsamındaki sevindirici gelişmelerden biri de ihracat yapan firma sayısındaki artış eğilimidir. Bundan 30 yıl önce ihracat yapan firma sayısı 398 iken, son yıllarda 450'ler bandını aşarak 2018'de 464'e çıkmıştır. Bu da göstermektedir ki İSO 500'de yer almak için ihracat yapmak önemli bir ön koşuldur.

İHRACAT YAPAN KURULUŞ SAYISI (ADET)

Sonuç

İhracata dayalı, teknoloji geliştiren, katma değeri yüksek ürün üretebilen, değer zinciri oluşturabilen bir sanayi ve üretim altyapısına sahip olmak vatandaşlar olarak hepimizin ortak dileği. Fakat dilek ve temennilerin hayata geçmesi için zamanımızı ve enerjimizi doğru işlere yönlendirmemiz gerekiyor.

Biz bu noktada ne yapıyoruz diye geriye dönüp baktığımızda ve hatta şu an içinden geçmekte olduğumuz çalkantılı ekonomik konjonktürde dahi faiz oranlarını düşürerek inşaat sektörüne yatırımı ve tüketimi teşvik etmeye çalıştığımızı görüyoruz.

İnşaat sektörüne yapılan yatırımların tekrar gelir getirici üretim faktörlerine dönüşmeyeceğini, bu büyüme modelinin sağlıklı olmadığını sanırım söylemeyen ekonomist ya da uzman kalmadı. Bilineni tekrar etmenin belki anlamı yok ama siz değerli okuyuculara bir soru soracağım. Ekonomi yönetimi sizin elinizde olsa siz ne yapardınız? Cevabı duyar gibiyim, *“sanayinin çarklarını döndürmeye çalışır, bu alana daha çok yatırım yapacak aksiyonlar almaya gayret ederdim.”*

Peki bu sizce hemen mümkün mü? Benim cevabım hayır! Nedeni ise çok basit. Ülkemizin en büyük 500 sanayi şirketinin yer aldığı listeye bakarsanız ne demek istediğimi hemen anlayacaksınız. Zira İSO 500 listesi ağırlıklı olarak demir-çelik üreticileri, çimento üreticileri ve işlenmiş gıda üreten firmalar ile bazı kamu iktisadi kuruluşlarından oluşmakta. Listeye şöyle bir göz attığınızda inşaat sektörüne dayanan 42 tane demir - çelik, 23 tane de çimento üreticisi şirket var! Bu tablo bize esasında inşaat sektörünün Türk sanayisinin varlığı için itici güç olduğu gerçeğini gösteriyor.

Özetle, sanayiye daha çok yatırım yapalım, paraları betona gömmeyelim demek şu aşamada tüm ekonomik sistemin tıkanması anlamına geliyor. Çözüm adına yapılması gereken ise teknolojiye dayanan ve katma değeri yüksek ürün üretebilen yeni bir sanayi alt yapısı kurgulamak. Bunun için de yepyeni bir eğitim modeline yani ezbere dayanmayan, yaratıcı, özgür ve sadece bilimsel temellere dayanan bir eğitim sistemine geçmek şart. Zira bilinen ve eski şeyler ile yeni şeyler söylemek ya da üretmek artık kesinlikle mümkün değil.